

RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE.

A R R E S T

**nr. 79.147 van 8 maart 1999
in de zaak A. 80.064/IX-1608.**

In zake : 1. Henri de VILLENFAGNE de VOGELSANCK,
2. de NV HAMELVIJVER,
3. Patrick de BELLEFROID,
4. François de BELLEFROID,
die woonplaats kiezen bij
advocaat J. BOUCKAERT,
kantoor houdende te BRUSSEL,
Henri Wafelaertsstraat 47-51, bus 1

tegen :

het Vlaamse Gewest, vertegenwoordigd door de
Vlaamse regering,
dat woonplaats kiest bij
advocaat B. BRONDERS,
kantoor houdende te OOSTENDE,
E. Beernaertstraat 106.

tussenkomen partij :

1. de Federatie van Europese Jagersverenigingen van de Europese Unie (FACE),
2. de Beroepsvereniging van de Sint-Hubertusclub van België,
3. de VZW "Wildbeheereenheid Vogelsanck,
die woonplaats kiezen bij
advocaat J. BOUCKAERT,
kantoor houdende te BRUSSEL,
Henri Wafelaertsstraat 47-51, bus 1.

DE Wnd. VOORZITTER VAN DE IXe KAMER,

Gezien het verzoekschrift dat Henri DE VILLENFAGNE de VOGELSANCK, de NV HAMELVIJVER, Patrick de BELLEFROID en François de BELLEFROID op 31 augustus 1998 hebben ingediend om de schorsing te vorderen van de tenuitvoerlegging van artikel 12, § 3 en § 5, 7°, van het besluit van de Vlaamse regering van 23 juni 1998 betreffende de jacht in het Vlaamse Gewest voor de periode van 1 juli 1998 tot 30 juni 2003;

Gezien het gelijktijdig ingediende verzoekschrift, waarbij dezelfde verzoekende partij de vernietiging vordert van dezelfde beslissing;

Gezien de nota van de verwerende partij;

Gezien het verslag opgemaakt door adjunct-auditeur W. WEYMEERSCH;

Gelet op de kennisgeving van het verslag aan partijen;

Gelet op de beschikking van 4 februari 1999 waarbij de terechtzitting bepaald wordt op 15 februari 1999;

Gehoord het verslag van staatsraad A. BEIRLAEN;

Gehoord de opmerkingen van advocaten J. BOUCKAERT en Ph. THIERY, die verschijnen voor verzoekers, van advocaat B. BRONDERS, die verschijnt voor de verwerende partij, van advocaat J. BOUCKAERT, die verschijnt voor de tussenkomende partijen, en van advocaat Ph. THIERY, die eveneens verschijnt voor de derde tussenkomende partij;

Gehoord het eensluidend advies van adjunct-auditeur W. WEYMEERSCH, daartoe gemachtigd bij beslissing van de auditeur-generaal van 4 november 1998;

Gelet op de artikelen 17 en 18 en titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat de Federatie van Europese Jagersverenigingen van de Europese Unie (FACE) met een verzoekschrift van 21 oktober 1998 vraagt om in het administratief kort geding te mogen tussenkomen;

Overwegende dat de Beroepsvereniging van de Sint-Hubertusclub van België met een verzoekschrift van 21 oktober 1998 vraagt om in het administratief kort geding te mogen tussenkomen;

Overwegende dat de VZW "Wilbbeheereenheid Vogelsanck" met een verzoekschrift van 21 oktober 1998 vraagt om in het administratief kort geding te mogen tussenkomen;

1. Over de juridische context.

Overwegende dat het relevante artikel 12 luidt als volgt :

"HOOFDSTUK IV. - Jacht op waterwild

Art. 12. § 1. De jacht met vuurwapens of roofvogels op waterwild in elk jachtseizoen is open :

- 1° op wilde eenden : van 15 augustus tot en met 31 januari;
- 2° op meerkoeten : van 15 oktober tot en met 31 december;
- 3° op smienten : van 15 oktober tot en met 31 december;
- 4° op grauwe ganzen : van 15 augustus tot en met 30 september.

§ 2. De jacht op wilde eenden is vóór 15 september alleen toegestaan op of onmiddellijk langsheen waterlopen, waterplassen en moerassen. Het schieten van niet vliegvlugge eenden is verboden.

§ 3. De jacht op smienten mag niet worden uitgeoefend op terreinen gelegen binnen de perimeter van de vogelrichtlijngebieden.

§ 4. De jacht op grauwe ganzen is alleen toegelaten tussen een halfuur voor zonsopgang en tien uur in de voormiddag, in de provincies Oost- en West-Vlaanderen.

§ 5. De jacht op alle waterwild is verboden :

- 1° In de havengeul van Nieuwpoort en op de omliggende gronden en dit in het gebied tussen de Noordzee, de grens tussen de vroegere gemeenten Westende en Nieuwpoort tot aan

- de Koninklijke Baan te Nieuwpoort, de Koninklijke Baan tot aan de Lange Brug, de Albert I laan en het Hendrikaplein te Nieuwpoort;
- 2° op het gedeelte van het grondgebied van de gemeenten Lokeren en Waasmunster tussen :
- a) de oude Zelebaan, vanaf de afrit van de autoweg E17 op het grondgebied van Lokeren tot aan de Zelestraat, de Zelestraat tot aan de Lepelstraat;
 - b) de Lepelstraat, vanaf de Oude Zelebaan, de Brugstraat tot aan de Durme, de Oude Bruglaan en de Rozenstraat tot aan de steenweg Antwerpen-Gent, de steenweg Antwerpen-Gent, vanaf de Rozenstraat tot aan het kruispunt Helken;
 - c) de Groenselstraat, vanaf de steenweg Antwerpen-Gent (kruispunt Helken), de Sousbeekstraat tot aan de Neerstraat, vervolgens de Neerstraat tot aan de autoweg E17;
- 3° In het gebied « De Maten », waarvan de grenzen werden vastgelegd bij het koninklijk besluit van 21 augustus 1975 tot bescherming als landschap van het natuurreservaat « De Maten », gelegen op het grondgebied van de gemeenten Genk en Diepenbeek;
- 4° op het gedeelte van het grondgebied van de gemeente Zonhoven en Hasselt (Kuringen) gelegen tussen :
- a) ten noorden, de Witvenweg te Zonhoven tot aan de spoorweg Hasselt-Mol;
 - b) ten oosten, de spoorweg Hasselt-Mol, vanaf de kruising met de Witvenweg tot aan de Slangebeek te Zonhoven;
 - c) ten zuiden, de Slangebeek in Zonhoven, vanaf de kruising met de spoorweg Hasselt-Mol tot aan de hoogspanningslijn Kiewit-Houthalen in Hasselt (Kuringen);
 - d) ten westen, de hoogspanningslijn Kiewit-Houthalen in Hasselt (Kuringen) vanaf de kruising met de Slangebeek tot aan de Semmenstraat, vervolgens de Semmenstraat tot aan de Borgerheidestraat en van de Borgerheidestraat te Hasselt (Kuringen) tot aan de Witvenweg in Zonhoven;
- 5° op het gedeelte van het grondgebied van de stad Mechelen, gelegen tussen :
- a) ten oosten en ten noordoosten, de Dijle;
 - b) ten zuiden, de Hoge Weg, vanaf de dijk van de Dijle tot aan de dijk van de Leuvense Vaart;
 - c) ten westen, de Leuvense Vaart, vanaf de Hoge Weg tot aan de samenvloeiing met de Dijle;

- 6° in de buitendijkse gebieden langs de Schelde vanaf de grens van Dendermonde met Wichelen tot het Vlaams Hoofd in Antwerpen;
 - 7° binnen de perimeter van de volgende vogelrichtlijngebieden :
 - a. IJzervallei te Diksmuide
 - b. Poldercomplex
 - c. Het Zwin en aangrenzende polders
 - d. Het Oostvlaamse Krekengebied
 - e. Beneden-Zeeschelde
 - f. De Kuifeend en Blokkersdijk te Antwerpen
 - g. Durme en Middenloop van de Schelde
 - h. Bokrijk en omgeving
 - i. Vijvergebied Midden-Limburg
 - j. De Maten
 - 8° In het gebied Bourgoyen-Ossemeersen, gelegen op het grondgebied van de Stad Gent begrensd ten zuiden door de Leie, ten westen door de R4, ten noorden door de Zandloperstraat en de Brugsesteenweg en ten oosten door de Rooigemlaan (R40);
 - 9° In de Netevallei te Lier-Duffel op het gedeelte van de grondgebieden Mechelen, Rumst en Duffel gelegen tussen :
 - a) ten noorden, de Tuinwijkstraat, de Tiburstraat, de Bussestraat, de lage Vosbergstraat, de A. Stocletlaan en de Hondluslaan;
 - b) ten westen, de Dijle;
 - c) ten zuiden, de R6 en de N16;
 - d) ten oosten, de N14.
 - 10° In de Netevallei op een gedeelte van het grondgebied Lier tussen :
 - a) ten noorden, de Tuinweg, de Hulststraat en de Bremstraat;
 - b) ten westen, de N14 en de Bremstraat;
 - c) ten zuiden, de N108 Lier-Duffel;
 - d) ten oosten, de R16.
 - 11° op of onmiddellijk langsheen moerassen, waterplassen en waterlopen waarvan de oppervlakte en bijhorende rietkragen langsheen de oevers voor meer dan de helft met ijs zijn bedekt;
 - 12° op minder dan tweehonderd meter van een voederplaats waarop granen zijn gestrooid.
- § 6. In afwijking van het bepaalde onder § 5 is de jacht op de grauwe gans in de onder § 5 bepaalde gebieden toegestaan, voor zover zij gelegen zijn in de provincies Oost- en West-Vlaanderen.
- § 7. In afwijking van het bepaalde onder § 5 en onverminderd het bepaalde onder § 2 is de jacht op de wilde eend toegestaan van 15 augustus tot en met 15 oktober binnen de perimeter van de volgende vogelrichtlijngebieden :
 - a. IJzervallei te Diksmuide
 - b. Poldercomplex

- c. Het Zwin en aangrenzende polders
- d. Het Oostvlaamse Krekengebied
- e. Beneden-Zeeschelde
- f. De Kuifeend en Blokkersdijk te Antwerpen
- g. Bokrijk en omgeving.

§ 8. Bij zeer harde of langdurige vorst verbiedt de minister op advies van het bureau van de Vlaamse Hoge Jachtraad, tijdelijk de jacht op waterwild";

2. Over de gegrondheid van de vordering tot schorsing.

Overwegende dat krachtens artikel 17, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State slechts tot schorsing van de tenuitvoerlegging kan worden besloten onder de dubbele voorwaarde dat ernstige middelen worden aangevoerd die de vernietiging van de aangevochten akte of verordening kunnen verantwoorden en dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de bestreden akte of verordening een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen;

2.1. Overwegende, wat de tweede door artikel 17, § 2, van de gecoördineerde wetten vereiste voorwaarde betreft, dat de verzoekende partijen het moeilijk te herstellen ernstig nadeel dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de bestreden beschikkingen hen berokkent als volgt omschrijven :

"a) In hoofde van eerste, derde en vierde verzoekende partij

1. Eerste, derde en vierde verzoekende partijen zijn verknocht aan de wetlands die zij sinds ginds generaties in familiebezit hebben en aldus trachten te bewaren voor de komende generaties. Terzake kan worden verwezen naar het feitenoverzicht die de historiek van de gebieden schetsen (sub I.B.1 en 2).

Sinds generaties worden die gebieden met liefde beheerd, onderhouden, beschermd, hersteld, dit alles met het oog op de bejaging van het waterwild.

Dit alles heeft tot gevolg dat hun wetlands een hoge biologische waarde hebben gekregen, zodat dit niet alleen het waterwild, maar ook de overige fauna en flora ten goede komt.

Deze decennialange, sterk traditiegebonden, zorg voor deze wetlands heeft er niet alleen voor gezorgd dat de landschappelijke schoonheid van die gebieden

werd bewaard, maar bovendien verhoogd. Daarvan getuigt de omstandigheid dat, wat derde en vierde verzoekende partijen betreft, het goed Terlaemen zelfs als eerste de eer had om bij toepassing van de wet van 7 augustus 1931 op de bescherming van de landschappen en monumenten als waardevol landschap te worden geklasseerd (zie hoger). In dit verband kan, in hoofde van eerste verzoekende partij, ook verwezen worden naar het herstel van de 'Hamelvijvers' na de tweede wereldoorlog in hun toestand die wellicht de toestand benadert die deze vijvers reeds in de 18de eeuw hadden (hetgeen uit de Ferraris-kaarten af te leiden is; zie bijgevoegde bosbeheersplannen), daar waar zij, in de toenmalige tijdsgeest van de 19de eeuw, werden drooggelegd. Als prestatie op het gebied van het behoud van het cultureel, landschap-pelijk en natuurlijk erfgoed kan dit tellen.

Verzoekende partijen zien zich nu geconfronteerd met een absoluut verbod van waterwildjacht, dat niets anders is als een bestraffing van die jarenlange toegewijde goede zorgen. Verzoekende partijen worden aldus het jachtgenot geheel ontnomen, dat niets anders is als het periodiek oogsten van wat decennia-lang door hen gezaaid werd.

Van dit jachtrecht werd nochtans nooit misbruik gemaakt, wel integendeel. Dit recht werd steeds gebruikt in een evenwichtige geest van eerbied voor de natuur, rekening houdend met de rol van de mens in die natuur en de evolutie van die rol, door de jaren heen.

Alle kosten die met dit behoud van de wetlands, hun beheer, herstel, bescherming, gepaard gingen, werden decennialang geheel door hen en hun familie gedragen.

Degelijk beheer heeft zware inspanningen, van financiële, materiële en morele aard, gevergd, en wel gedurende vele tientallen jaren.

Daaraan komt nu abrupt een einde door het arbitraire en totale jachtverbod, dat geheel en zelfs op nutteloos krenkende wijze aan die zware inspanningen voorbijgaat.

De omstandigheid dat de jacht op waterwild elders, d.w.z. buiten de wetlands van verzoekers, niet onmogelijk werd gemaakt door de bestreden bepalingen, doet aan die omstandigheid niets af. Alle verzoekers zijn immers, gelet op hun bijzondere band met die gebieden, bijzonder gehecht aan de beoefening van de jacht aldaar.

Alleen om die redenen is het nadeel reeds ernstig.

2. Het nadeel is bijzonder ernstig in hoofde van eerste verzoekende partij, die reeds op vergevorderde leeftijd (82 jaar) is en die abrupt het recht ontnomen wordt om in de late herfst van zijn leven, samen met zijn familieleden, de vruchten te plukken van een ver doorgedreven jarenlang beheer. Ook daarbij is rekening te houden (zie R.v.St., Weemaes, 31 oktober

1996, nr. 62.887; R.v.St., Gielen, 4 oktober 1994, nr. 49.421; R.v.St., Weemaes, nr. 69.336, 3 november 1997; R.v.St., Gemeente Edegem en Van Look, nr. 74.713, 29 juni 1998).

3. Bovendien valt te vrezen dat dit absolute jachtverbod ook negatieve ecologische gevolgen zal hebben, hoezeer verzoekende partijen hun wetlands verder wensen te behouden en te beschermen (aan die wens kan, in het licht van hun jarenlange inspanningen, moeilijk getwijfeld worden). Dankzij de bejaging en de beheersmaatregelen die er voor getroffen werden, ontwikkelde zich immers een uiterst gevarieerde fauna en flora (zie de bij het verzoekschrift neergelegde bosbeheersplannen).

Door het absolute jachtverbod worden de tot op heden geleverde inspanningen ook ondergraven, zodat het jachtverbod het langzame en decennialange opgebouwde evenwicht tussen mens en natuur dreigt te verstoren.

Er kan, tengevolge van het absolute verbod tot waterwildjacht, in redelijkheid niet worden verwacht van verzoekers dat zij die inspanningen kunnen blijven volhouden, indien zij niet langer gerechtigd zijn om daarvan, in overeenstemming met het beginsel van het 'verstandig gebruik' van wetlands, dat door de bestreden maatregel met de voeten wordt getreden, op zuinige en eerbiedige wijze te genieten.

Het jachtverbod dreigt dan ook tot een onevenwicht te leiden in het langzaam opgebouwde ecosysteem van vijvers, moerassen, en aanpalende bossen en struvelen, waarin de mens een bepalende rol gespeeld heeft en nog steeds speelt. Daarvan getuigen de maatregelen die dagdagelijks moeten worden getroffen teneinde het waterpeil op het vereiste peil te behouden, en te beschermen tegen vervuiling (onderhoud dijken, sluizen, pompen, controle van de kwaliteit en kwantiteit van het water).

4. Het nadeel is in hoofde van eerste, derde en vierde verzoekers niet alleen ernstig, maar ook moeilijk te herstellen.

Verzoekers zien immers als bij donderslag hun decennialange inspanningen teloor gaan. Die jarenlange inspanningen met het oog op het behoud van de wetlands en de waterwildjacht zijn a posteriori niet of nauwelijks in financiële termen te schatten, te meer daar zij verkozen hebben om het goed spaarzaam en in hoofdzaak in eigen beheer te bejagen, en het dus niet op commerciële basis te verpachten voor een hoge prijs.

5. Ook het ecologisch nadeel is moeilijk te herstellen, daar het in decennia opgebouwde evenwicht tussen mens en natuur abrupt verstoord dreigt te worden. Uw Raad aanvaardt, in het kader van het schorsingscontentieux, het ecologisch nadeel.

b) In hoofde van tweede en derde verzoekende partijen

5. Het nadeel is ook ernstig in hoofde van tweede en derde verzoekende partijen, nu het absolute jachtverbod op de wetlands, die een substantieel deel uitmaken van hun patrimonium, het ganse beheer van dit patrimonium in het gedrang brengen. De ecologische waarde van die wetlands kan immers niet los gezien worden van de omringende gronden, die uit moerassen, bossen, en struwelen bestaan.

Bovendien leidt het absolute jachtverbod tot een gehele onbeschikbaarheid van die wetlands, rekening houdend met de omstandigheid dat alternatieve economische bestemmingen hetzij de jure onmogelijk zoniet fel bemoeilijkt worden (zie o.m. vegetatiebesluit). Dit klemmt des te meer nu verzoekende partijen, precies door de jachtfunctie, de ecologische waarde van die wetlands behouden hebben en wensen te behouden (vgl. R.v.St., Devisch, nr. 59.473, 2 mei 1996).

Die totale onbeschikbaarheid is niet alleen ernstig, maar ook moeilijk te herstellen.

6. Tot slot is er te wijzen op de onmogelijkheid om op enige wijze vergoeding van planschade te bekomen (in die zin R.v.St., Van Schoote, nr. 57.850, 26 januari 1996). De bestreden maatregel leidt immers tot een substantiële vermindering van de kapitaalswaarde van de wetlands, ook al zijn de financiële opbrengsten, ten gevolge van het eigen beheer ervan, niet bestaande. De kapitaalswaarde van de wetlands wordt immers zo goed als uitsluitend bepaald door hun recreatieve waarde voor de jacht.

Aangezien de wetlands een ecologische eenheid vormen met het omringend gebied en het recreatief gebruik van die goederen bijgevolg onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, dreigt de bestreden maatregel niet alleen de kapitaalswaarde van de wetlands drastisch te verminderen, maar ook van de omringende gebieden.

Het nadeel is dan ook niet alleen ernstig, maar bovendien moeilijk te herstellen, gelet op de duur van de bestreden verbodsbepaling (vijf jaar), te meer daar de praktijk uitwijst dat de Vlaamse regering zo goed als nooit terugkomt op eerder ingevoerde restricties inzake jacht (zie het overzicht van de besluiten betreffende de opening en de sluiting van de jacht in het Vlaams gewest sinds 1980)";

2.2. Overwegende dat vooreerst moet worden opgemerkt dat de verzoekende partijen zich in hun uiteenzetting van het moeilijk te herstellen ernstig nadeel eerder beperken tot vage algemeenheden; dat zij nalaten duidelijk en concreet uiteen te zetten waarin het moeilijk te herstellen ernstig nadeel, indien aanwezig, bestaat; dat bovendien de vraag rijst of het

door de verzoekende partijen ingeroepen nadeel wel ernstig is; dat in dit verband er moet worden op gewezen dat het jachtverbod dat door de verzoekende partijen wordt aangevoerd enkel betrekking heeft op waterwild; dat niets de verzoekende partijen belet op ander wild te jagen; dat zij in hun verzoekschrift stellen (p. 6, nr. 10 en p. 8, nr. 18) dat, wat de "Hamelvijvers" betreft, deze hoogstens tien maal per jaar worden bejaagd (gemiddeld ongeveer 1 à 2 uur, nazoek inbegrepen); dat de vijvers van het goed "Terlaemen" daarentegen hoogstens drie maal per jaar worden bejaagd (ook hier gemiddeld ongeveer 1 à 2 uur, nazoek inbegrepen); dat rekening houdende met deze gegevens het weinig aannemelijk is dat het jachtverbod op waterwild in casu een dermate grote invloed heeft dat "het ganse beheer van het patrimonium in het gedrang wordt gebracht"; dat ook moeilijk kan worden aangenomen dat daardoor de wetlands totaal onbeschikbaar worden; dat de verzoekende partijen in hun verzoekschrift nog aanvoeren dat het beheer en het onderhoud zware financiële, morele en materiële inspanningen heeft gevergd; dat dergelijke nadelen niet ernstig zijn en geenszins moeilijk te herstellen; dat desbetreffend kan worden gesteld dat een eventueel vernietigingsarrest ter zake een ruime morele voldoening zal schenken; dat in de mate dat de verzoekende partijen een financieel nadeel aanvoeren er moet worden op gewezen dat een dergelijk nadeel in principe, altijd herstelbaar is; dat ook het nadeel gesteund op de hoge leeftijd van de eerste verzoekende partij niet als ernstig kan worden gekwalificeerd;

2.3. Overwegende dat deze vaststellingen volstaan om te besluiten dat niet voldaan is aan de tweede van de cumulatieve voorwaarden vereist door artikel 17, § 2, van de gecoördineerde wetten, zodat de vordering tot schorsing dient te worden verworpen,

B E S L U I T :

Artikel 1.

De verzoeken tot tussenkomst van de Federatie van Europese Jagersverenigingen van de Europese Unie (FACE), de Beroepsvereniging van de Sint-Hubertusclub van België en de VZW "Wildbeheereenheid Vogelsanck" in het administratief kort geding worden ingewilligd.

Artikel 2.

De vordering tot schorsing wordt verworpen.

Artikel 3.

De uitspraak over de bijdrage in de betaling van de kosten wordt uitgesteld.

Aldus te Brussel uitgesproken in openbare terechtzitting, op acht maart 1900 negenennegentig, door :

de H.	A. BEIRLAEN,	wnd. voorzitter, staatsraad,
Mevr.	V. WAUTERS,	griffier.

De griffier,

De voorzitter,

V. WAUTERS.

A. BEIRLAEN.